

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

SOLEVAD VANDMØLLE

ASSENS KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	24.09.2014
Besigtiget af:	Nanna Secher Larsen
Journalnummer:	2013-7.82.07/420-0001
Kommune:	Assens Kommune
Adresse:	Solevadvej 44, 5690 Tommerup
Betegnelse:	Solevad Vandmølle
Fredningsår:	1959. Udvidet 2011.
Omfang:	<i>Solevad Vandmølle (1870), kværn i nabobygning samt aksel fra møllen hertil, møllesø, stemmeverk og tilløb til møllen (begge 1996), bagvand samt den del af Holmehave Bæk, som løber fra stemmeverk til sammenløbet med møllens bagvand, samt stensatte kanter ved møllesø, tilløb, bagløb og friløb.</i>

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Solevad Vandmølle ligger ved Holmehave Bæk, der er en udløber af Odense Å. Solevad Vandmølle ligger umiddelbart vest for Solevadgård, der er en firelænget gård. Solevadgård er ikke omfattet af fredningen. Holmehave Bæk er opdæmmet i en stor møllesø syd for møllen.

Møllebygningens facader er i stolpeværk. Taget er kvartvalmet, stråtækket og har øverst en halmmønning med kragtræer. Gavlene er af ubehandlede brædder lagt en på to. Facadernes stolpeværk er integreret med stolen, der bærer mølleakslen og det store underfaldshjul. Underfaldshjulet er afskærmet fra det øvrige gangtøj ved en bræddevæg. Via en fritliggende aksel driver møllen en skråkværn, der står i den nærliggende ladebygning.

En lille aksel forbinder mølleværket med kværnen, der placeret i den nærliggende ladebygning.

— BYGNINGSHISTORIE

Møllen er en af landets sidste gårdmøller. Da mølleprivilegierne blev ophævet i 1862, blev der opført en række gårdmøller, men de er stort set alle forsvundet. Møllen blev opført i 1871 og fungerede som gårdmølle for Solevadgård og Enggård, indtil Enggård i 1920 nedbrændte. I 1963 blev møllen genindviet efter en omfattende restaurering og oprettelsen af en mølledam.

Møllen blev i slutningen af 1980'erne atter restaureret. Mølledammen bliver løbende oprenset, for at undgå at den gror til af opvoksende vegetation.

— KILDER

Møllebygninger i Danmark, Redegørelse og status 1993).

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Møllen ligger karakteristisk ved Holmehave Bæk, som løber umiddelbart vest for Solevadgård. Vandmøllen viser - med sin placering direkte over Holmehave Bæk – på en enkel måde, hvorledes bækkens vand kan udnyttes til maskinkraft. Vandmøllen udgør sammen med Solevadgård, møllesø, bagløb og friløb et væsentligt og stærkt kulturmiljø.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Den kulturhistoriske værdi ved Solevad Vandmølle knytter sig til møllen som et velbevaret eksempel på en af de gårdmøller, som blev opført, da mølleprivilegierne blev ophævet i 1862. Hertil kommer at den ved akslen forbundne kværn i nabobygningen, møllesø, stemmeværk og tilløb til møllen, bagvand samt den del af Holmehave Bæk, som løber fra stemmeværk til sammenløbet med møllens bagvand og de stensatte kanter ved møllesø, tilløb, bagløb og friløb tilsammen sikrer møllens fortsatte funktion og er tillige afgørende for forståelsen af såvel mølledriften som for sikringen af møllens fortsatte funktion.

Solevad Vandmølle har gennem sin konstruktion og sine omgivelser stor kulturhistorisk værdi, idet maskinen i fysisk form fortæller historien om det lokalt orienterede og af vejret afhængige, før-industrielle danske landbrug. Opretholdelsen af møllebygningen, det store underfaldshjul og alle funktionsmæssige udvendige og indvendige dele af møllet rummer både stor teknisk og kulturhistorisk værdi.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Den arkitektoniske værdi ved Solevad Mølle knytter sig til vandmøllens stolpekonstruktion og det halvvalmede stråtag, der står som et sjældent bevaret eksempel på en traditionel, enkel overdækning af en vandmølle. Hertil kommer den effektfulde kontrast mellem den bærende, transparente stolpekonstruktion det velformede, ubrudte stråtag, hvilket tilsammen giver møllebygningen en sluttet og helstøbt form.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

De bærende fredningsværdier i Solevad Mølle knytter sig til underfaldshjul og gangtøj samt den bærende stolpekonstruktion og det stråtækte tag med halmmønning og kragtræer, den forbindende aksel til kværnen i ladebygningen samt den traditionelle materialeholdning. Hele områdets bærende fredningsværdi ligger i opretholdelsen af møllesø, stemmeværk, bagvand samt den del af Holmehave Bæk, som løber fra stemmeværk til sammenløbet med møllens bagvand og de stensatte kanter ved møllesø, tilløb, bagløb og friløb til møllen, således at dens funktion kan opretholdes.

— ANBEFALINGER

Ingen angivet.